Anul I. Nr. 6

Mai 1951

Ad me currendum est in omni judicio (De Imitatione Christi, Lib. III. Cap. 46)

ÎNDREPTAR

FOAIE PENTRU GÂND ȘI FAPTĂ CREȘTINEASCĂ

Sfânta Treime, gravură în lemn, de Teodosie monah, Neamțul 1831. (Mânăstirea Neamțul).

La bonne semence

Saint Exupéry dans ce petit livre charmant qu'est LE PRINCE écrit: „Sur la planète du Petit Prince il y avait, comme sur toutes les planètes, de bonnes herbes et de mauvaises herbes. Par conséquent, de bonnes graines de bonnes herbes et de mauvaises graines de mauvaises herbes. Mais les graines sont invisibles. Elles dorment dans le secret de la terre jusqu'à ce qu'il prenne fantaisie à l'une d'elles de se réveiller. Alors elle s'étire, elle pousse d'abord timidement vers le soleil une ravissante petite brindille inoffensive. S'il s'agit d'une brindille de radis ou de rosier, on peut la laisser pousser comme elle veut. Mais s'il s'agit d'une mauvaise plante, il faut arracher la plante aussitôt, dès qu'on a su la reconnaître".

ÎNDREPTAR a le mérite d'arracher les mauvaises plantes, en dénonçant l'erreur partout ou elle se trouve, et en semant la bonne graine de la vérité. C'est une bonne plante la vérité: elle nourrit et elle abrite. Elle „délivre" des servitudes, comme le Christ l'a dit, lui qui a si souvent pris la graine comme élément de comparaison et nous montre le semeur de vérité jetant au vent la semence de ses paroles et de ses exemples.

Notre monde moderne, par malheur, s'est nourri de mensonges. Une fausse science a affirmé ce qu'elle ne pouvait savoir et pris la place d'une saine philosophie. Une fausse philosophie a supprimé ce qui fait l'essentiel de la recherche philosophique: Dieu et l'absolu. Une fausse sociologie a voulu tout expliquer de ce que porte en elle d'ineffable l'âme humaine par le jeu des associations et des groupements. Aujourd'hui, une fausse politique entend se substituer à tout autre discipline et dicter ses lois à la morale et à la philosophie, à la science et à l'art lui-meme. Et les „Propagandes" se chargent de faire voir noir ce qui est blanc et de faire prendre la nuit pour le jour.

C'est à nous chrétiens, unis par un lien de charité et d'amour, sous le signe d'une unique vérité, à établir celle-ci partout ou elle se trouve bousculée par ses ennemis, qui s'avouent par là-meme vaincus.

Car la vérité triomphe toujours, un jour ou l'autre.

Mgr. PIERRE JOBIT
Directeur du Centre d'Etudes et de Recherches Ibero-Americain

PROBLEME DE CULTURĂ ROMÂNEASCĂ

de

Mircea Eliade

Cultura românească modernă, dela începuturile ei până la ocuparea țării de către trupele rusești, a fost dominată de tensiunea între două ideologii contradictorii, expresii a două orientări spirituale opuse: „modernismul" și „tradiționalismul". Evident, formula aceasta simplifică excesiv o istorie culturală al cărei conținut e mult mai complex; dar cum nu scrim o carte, ci un articol, ne mulțumim cu asemenea clasificări elementare. Cetitorul căruia i se adresează rândurile de față, știe despre ce este vorba. Știe, bunăoară, că termenul de „tradiționalism" acopere toate acele predispoziții, tendințe și doctrine naționaliste, poporaniste, anti-occidentalizante, sau anti-moderniste, pe care le-au mărturisit atât o bună parte din scriitorii, gânditorii și cărturarii noștrii (dela Eminescu la N. Iorga și Nae Ionescu), cât și unele școli literare devenite curente de opnie publică (sămănătorismul, gândirismul). „Modernismul" îngloba, dimpotrivă, toate manifestările unei ideologii și unei politici care urmărea repedea integrare a tânărului stat românesc in categoria statelor Europei occidentale. Se promova, pe deoparte, industrialismul și valorile civilizației urbane, iar pe dealtă parte se urmărea sinchronizarea creațiilor culturale românești în conformitate cu modélele lor occidentale; ceeace presupunea, evident, critica valorilor tradiționale, deci, intr'un cuvânt, indiferentismul religios, pozitivismul sau eclectismul in filozofie, realismul citadin și anti-folklorismul în artă, etc.

Nu e locul să arătăm cât de importantă, și cât de fecundă a fost această tensiune contradictorie pentru cultura și civilizația română modernă; cât de mult a contribuit ea pentruca neamul românesc să ajungă la conștiința destinului său istoric. Ambele curente, în măsura în care exprimau sensibilități autentice și energii sufletești reale, au fost creiatoare. Au existat, evident, și de o parte și de cealaltă, exagerări copilărești, polemici sterile și, mai ales, adeziuni conformiste sau supralicitări de oportunism. Dar, privite dela o anumită depărtare, asemenea exagerări și aberații își pierd importanța pe care uneori le-au acordat-o contemporanii. Nu rămân decât creațiile celor două curente potrivnice; iar creațiile acestea sunt nenumărate și temeinice. Dacă datorăm tendinței „tradiționaliste" cam tot ce e mai bun în literatura și gândirea românească modernă (cu câteva excepții, unele de prim rang: Odobescu, Caragiale, Ovid Densușianu, Eugen Lovinescu, Camil Petrescu), nu trebuie să uităm că Statul românesc modern, cu tot ce a fundat el solid și cinstit (și a fundat destule lucruri pe care le cam trecem cu vederea, și în deosebi „civilizația" românească modernă, organizația activităților științifice și universitare, etc.), Statul acesta românesc este în bună parte creația curentului așa zis „modernist" și „occidentalizant".

Ambele curente își au, dealtfel, punctul de plecare intr'o interpretare deosebită — și, evident, tendențioasă — a conceptului de istorie. „Tradiționaliștii" observau că istoria ne-a făcut așa cum suntem, și nu altfel: o covârșitoare majoritate de țărani clăcași iar nu fermieri, orășeni lucrători, ca în Occidentul industrializat; creștini ortodocși, iar nu romano-catolici sau protestanți, ca în Occident; cu datini orientalo-bizantine, iar nu mediteraneene, celtice, sau germanice, ca în Occident, etc. „A fi român" însemna, deci, pentru tradiționaliști, a continua să fim așa cum am fost până la irumperea violentă a influențelor occidentale. Dacă ne schimbăm, dacă ne „modernizăm", ne pierdem ființa noastră autentică, plămădită în lungi secole de istorie românească, și devenim hibrizi; adecă, spiritualicește sterili.

Dimpotrivă, replicau „moderniștii", chiar istoria ne îndeamnă să ne occidentalizăm; istoria cea vie, cea care se face acum, sub ochii noștri, iar nu istoria moartă, trecutul nostru istoric, depășit prin integrarea noastră în circuitul politic și spiritual al Europei occidentale. Istoria a făcut ca lumea modernă să se industrializeze, să se proletarizeze treptat, să fructifice în concret imensele progrese obținute de știința secolului XIX; și tot istoria a făcut ca noi să fim integrați în această lume modernă. Nu mai putem da înapoi, nu ne mai putem întoarce în trecut. În măsura în care vrem să dobândim o existență istorică iar nu una fantomatică, - în marginea istoriei - trebuie să ne readaptăm noilor împrejurări în care ne aflăm, chiar dacă ar trebui să sacrificăm o seamă din obiceiurile și tradițiile noastre populare, care, astăzi, ni se par singurele autentice. Altminteri, riscăm să ne fosilizăm, provincializându-ne, și cele din urmă, pierim.

Ne-ar trebui multe pagini pentru a cerceta cum se cuvine fiecare din aceste teze. Să remarcăm, deocamdată, importanța pe care și una și alta o acordă istoriei. Cu mult înainte ca „istoria" să devină problema capitală a speculației filozofice occidentale - adică: înainte de Dilthey, Croce, Heidegger, Ortega, Sartre - gânditorii, scriitorii și cărturarii români, dela Eminescu incoace, au fost frământați de această intrecum ne putem salva, ca neam, prin istoria noastră; cum deslușim ce-a bare-cheie: întâmplare („nebăgare-de-seamă") în trecutul fost destin și ce a fost simplă

continuarea în pag. 3

CARDINALUL TISSERANT DESPRE PERSECUȚIILE RELIGIOASE DIN ROMÂNIA

Periodicul francez L'homme nouveau din 29 Aprilie 1951 publică scrisoarea Decan al Sacrului Copastorală adresată de Eminența Sa Card. Tisserant, credincioșilor săi din diecezele Ostia-Porto legiu și Secretar al Congreției Orientale, și în special contra catolicismuși S. Ruffina. „Persecuția actuală contra creștinismului prin extinderea și gravitatea lui -spune Cardinalul- e un fenomen atât de important, Dintre țările de dincolo de Cortina sa, încât mi se pare necesar să vorbesc din nou". După ce menționează arestarea episcopide fer, în primul loc se ocupă de România. lor uniți și moartea în închisoare a Preasfințitului Vasile Aftenie (10 Mai 1950) și Marcu Glaser (25 Mai 1950), se oprește asupra metodelor actuale de siluire a conștiințelor, punând în lumină vie tragedia fără pereche a poporului român credincios.

Homo homini lupus?

Vorbind cu compatrioți, în acești ani de exil, am văzut adesea în suflete răni adânci primite dela frați de pribegie. În ochii multora, se pare, n'a fost destul de grea nici povara înstrăinării ascunsă în sufletele fraților, și nici trăirea -fie și de departe! a suferințelor celor de acasă. De aceea au căutat să le amărască pânea, acoperindu-le numele cu calomnii. Câte pâri nedrepte nu s'au făcut în anii aceștia!? Câți n'au pornit la „încondeiat", fiindcă pe stradă prinseseră că „se zice . . .", „se spune . . . ."!? Câți n'au fost opriți dela emigrare și nu și-au văzut viitorul ruinat, din causa denunțului făcut de vreun „binevoitor"!? Și totuși, pe când cel lovit ofta, cel vinovat surâdea vieții! Spectacolul acesta trist părea o îndreptățire a proverbului: homo homini lupus.

Tendința de-a acusa pe cei ce nu sunt de aceeași părere cu noi; pe cei ce nu sunt pe „linie", e dealtfel o caracteristică a vremilor noastre. Ea e mijlocul cel mai eficace de-a subjuga. Promovând suspectări, acuse, denunțări, supușii Statului se fac ei între ei și mai supuși. Într'un astfel de climat crește sistemul totalitar. Folosită timp îndelungat, această metodă omoară însuși sâmburele Statului, căci distruge curajul cetățenilor de a-și manifesta convingerile politice.

Bârfindu-ne frații -în deosebi noi, cei din exil-, servim tocmai causa dușmanilor noștri, căci ne irosim forțele distrugându-ne între noi.

Oricâte justificări s'ar aduce, trebue să spunem că pâra nedreaptă rămâne calomnie. Ea e lipsă de solidaritate cu frații de același sânge; e lipsă de conștiință creștinească, și e dovadă de venin în suflet. Cel ce caută să lovească, nu-și mai dă seama că fratele său e mădular din același trup, căci altfel ar simți și el durerea. Nu mai are nici frâna conștiinței și a responsabilității în fața de Dumnezeu, care să-l rețină, aici în exil, dela fapte nedemne. Iar dacă socoate că numai furtul, omorul etc. sunt aberații morale, atunci desigur nu e conștiu că ponegrirea cuiva e un fapt cu mult mai grav decât furtul pungii și al bunurilor.

De Socrates s'a apropiat într'o zi un tânăr și s'a pregătit să-i vorbească de un altul. Filosoful însă, înainte de-a auzi povestea, și-a întrebat ucenicul dacă cele ce-ar avea de spus le-a trecut prin cele trei site: 1/ a adevărului, 2/ a folosului ce-l aduce celui despre care se vorbește și 3/ a bunătății umane. Când tânărul a auzit condițiile, a renunțat la poveste. Dacă un păgân a avut o atitudine atât de nobilă, ce-ar trebui să spunem noi, fiii luminii?

Funestele urmări ale bârfei nimic nu le-ar putea ilustra mai bine decât canonul dat de Sf. Filip Neri unei limbute penitente: de-a trece prin oraș jumulind o găină, pană după pană, și de-a încerca apoi să adune fulgii risipiți de vânt.

Tot atât de greu e să aduni vorbele rele risipite în lume.

Ce-ar fi, dacă vorba despre alții ar fi spusă cu cumpăt și fără venin? Ce s'ar întâmpla dacă, pentru o vreme, am uita ce a fost și ne-am dedica lucrului pentru viitor? Căci, iată, lumina pentru ajungerea adevărului nu ne-o dăruește ura, sau nepăsarea. Ci dragostea. Ce-ar fi dacă nu homo homini lupus ne-ar fi legea zilelor din exil; ci homo homini frater?

OCTAVIAN BÂRLEA

Dai şi dăi din neam în neam . . .

Dai şi dai, din neam în neam,
şi tot tu să zici: mulţam? . . .
Dat-ai, dat pită la hoţi
şi-acum sar pe tine toţi . . .
Rob la coasă, rob pe-ogor,
mînci mălai din mila lor . . .
Şi de cum ţi-l dau, şi cît,
ţi s'opreşte parcă'n gît . . .
Pusu-ţi-au muscalii bir,
pe lobodă şi pe ştir,
Pe podmoale şi copaci
şi pe paşii cari îi faci . . .
Pân'ce sama îţi vei da,
ţi-or fura şi Dunărea . . .
De-unde, Doamne, atîţi haihui?
E oar' coada veacului? . . .
De-unde-atîţia hoţi şi hoţi,
tăbărîţi pe ţară toţi? . . .
Vin şi vin, lihniţi şi goi,
şi smulg ţundra de pe noi . . .
Vai şi-amar, rumân sărac,
grîu'l duc, pita-i de leac . . .
Iau din plin şi din puţin,
şi tot ei spun că te ţin,
Iau şi duc cît pot, cît vor,
şi tot tu rămîi dator . . .
Bate-i, Doamne, crunt şi du-i
spre fundul pămîntului!
Să mai vie înapoi,
cînd chema-i-om noi de noi! . . .

Deştărare

Ah, deştărare: pîine amară,
pernă de ghimpi şi de piatră,
viscol ce somnul ni-l latră,
gînd ostenit ce se 'nsară
ca un soare 'n pustie;
apă moartă, apă sălcie,
ce setea nicicând nu ni-o omoară! . . .
Cîţi oare, Doamne, dintre noi,
de aici dela soare-apune,
s'or mai întoarce cîndva înapoi,
duşi val-vîrtej, de năbădăi nebune,
ca tigrii pe duşmani să sară,
în a Carpaţilor şi-a Dunării ţară?!

Madrid 1950

ARON COTRUŞ

ECUMENICITATE

SINOD ECUMENIC

II

Prezidare. Adunarea episcopilor dela Niceea (325) a fost prezidată de episcopul Osius al Cordobei. Adunarea episcopilor dela Constantinopol (381) a fost prezidată, pe rând, de Meletie patriarhul Antiohiei, de Grigore de Nazianz patriarhul Constantinopolului şi de Nectarie, care i-a urmat în scaunul de patriarh al Constantinopolului. Adunarea Părinţilor dela Calcedon (451) a fost prezidată de Eutihie patriarhul Constantinopolului. Adunarea episcopilor dela Constantinopol (680-681) a fost prezidată de împăratul Constantin IV. Sinodul II dela Niceea (787) a fost prezidat de Tarasie al Constantinopolului.

Hotărîri luate. Cele 7 sinoade ecumenice ne-au lăsat hotărîri de credinţă sau decizii dogmatice şi dreptare de viaţă în Hristos sau canoane. (Sinoadele ecumenice V şi VI luând numai decizii dogmatice şi neformulând niciun canon, au fost complectate de sinodul zis Quinisext (penthékti), sau Trullan, întrunit, în anul 692, în sala trullo a palatului imperial din Constantinopol. Conciliul acesta alcătueşte 120 canoane. Actul este semnat de 3 patriarhi şi 208 episcopi şi are parafa imperială. Sinodul VII ecumenic, prin canonul său I, întăreşte toate aceste 120 canoane ale sinodului trullan, socotindu-le canoane ale sinodului VI ecumenic). Canonul 2 al sinodului Quinisext (adecă al sinodului VI ecumenic) enumeră toate canoanele cu autoritate ecumenică, alcătuite pân'aci: 85 canoane apostolice; canoanele conciliilor I, II, III şi IV ecumenice (conciliile V şi VI nu alcătuiseră canoane); canoanele conciliilor locale sau particulare: Ancira, Neocesareea, Gangra, Antiohia, Laodiceea, Sardica, Constantinopol (394, subt Nectarie), Alexandria (399, subt Teofil); apoi canoanele (sau scrisorile transformate în canoane) ale Părinţilor: Dionisie cel Mare (al Alexandriei), Petru (al Alexandriei), Grigore (Taumaturgul), Athanasie (cel Mare), Vasilie (cel Mare) Grigore (Nissul), Grigore (de Naziaz), Amfilochie (de Iconium), Timothei (al Alexandriei), Cyril (al Alexandriei), Ghenadie (al Constantinopolului), Cyprian (al Carthaginei).

Deciziile dogmatice ale conciliilor ecumenice poartă asupra ereziilor lui: Arie, Macedonie, Nectarie, Teodor, Eutihie, Dioscur, Donat, Pelaghie, etc. — cu toate combinaţiile şi derivaţiile lor. Conciliul VII ia hotărîri cu privire la erezia iconomahilor.

Sutele de **Canoane** ale Sfinţilor poartă, în rezumat, asupra următoarelor grupe de chestiuni:

a) clericul şi demnităţile publice, datoriile monarhilor, ofensa adusă monarhului, ostăşie, desbinare, conjuraţie, atitudinea Bisericii faţa de cel întors de pe front;

b) raporturile creştinilor cu păgânii, cetirea scrierilor ereticeşti, praznicul împreună cu Jidovii, rugăciunea împreună cu cel anatematizat şi cu ereticii;

c) căsătorie, adulter, divorţ, celibat, castrare, prostituţie, poligamie, siluire, sodomie, părăsirea pruncilor, etc.

d) ierurgii, sfinte Taine, posturi, sfinte vase, cimitire, cărţi sfinte, sărbători, cântare în Biserică, etc.;

e) omucidere, sinucidere, bătaie, violenţă, hoţie, camătă, furt, simonie, martori, jurământ, procese, farmece, vrăji;

f) monahism, rudenie, lepădarea credinţei în persecuţii, martiri, eparhii, părăsirea eparhiei, judecarea episcopului şi a celorlalţi clerici, defăimarea Bisericii, etc.

Formularea. După încheierea desbaterilor, la care luau, uneori, parte chiar principii tori ereseci, se păşea la redactarea deciziei: unul, ori câţiva dintre membrii conciliului pregăteau textul. Când căpăta forma definitivă, hotărîrea se rostea solemn, de obiceiu de către preşedintele adunării episcopilor. Apoi se semna. Semnau numai episcopii. (Se întâlnesc şi unele rare excepţii. Aşa, de pildă, la conciliul VII ecumenic: la şedinţa ultimă asistând şi împărăteasa Irina, împreună cu fiul său Constantin, «ea semnează, în aclamaţiile tuturor, prima, decizia conciliului»).

Ratificarea, de către împărat, a deciziilor sinodale.

Deciziile sinodului I ecumenic: Constantin cel Mare aprobă, solemn, deciziile sinodului, considerându-le ca legi ale imperiului. El le recunoaşte ca „de Dumnezeu inspirate".

Deciziile sinodului II ecumenic: Teodosie cel Mare dă, la cererea sinodului, edictul din 30 Iulie 381.

Deciziile sinodului III ecumenic: Teodosie cel mic (Teodosie II) aprobă printr'un decret special (deşi nu imediat după închiderea conciliului) hotărîrile luate.

Deciziile sinodului IV: Marcian ratifică hotărîrile sinodului, prin 4 edicte (7 Fevruarie, 13 Martie, 6 Iulie şi 28 Iulie 452).

Deciziile sinodului V ecumenic: Iustinian I aprobă toate hotărîrile luate.

Deciziile sinodului VI ecumenic: Constantin IV (Pogonatul) aprobă printr'un edict foarte detailat, deciziile sinodului.

Deciziile sinodului VII ecumenic: Irina şi Constantin VI ratifică, în sesiunea ultimă, toate hotărîrile luate.

GEORGE RACOVEANU

PSALMUL 145

I

Aliluia!
Laudă, suflete al meu, pe Domnul;
lăuda-voiu pe Domnul toată viaţa mea;
voiu psalmodia Dumnezeului meu, cât voiu trăi!

II

Nu vă puneţi nădejdea 'n fruntaşi,
în omul care nu poate ajuta.
De-l părăseşte suflarea, se'ntoarce'n pământ
şi planurile lui se spulberă.

III

Fericit cel sprijinit de Dumnezeul lui Iacov;
a căruia nădejde e'n Domnul Dumnezeul său,
cel ce a făcut cerul şi pământul,
marea şi toate câte sunt într'ânsele.

IV

Cela ce ţine, în veac, credinţă;
cela ce face celor asupriţi dreptate
şi pâne dă celor flămânzi.
Domnul liberează pe cei prinşi;
ochii orbilor, Domnul deschide.
Domnul ridică pe cei împovăraţi;
pe cei drepţi, Domnul iubeşte.
Domnul veghiază asupra celor pribegi;
pe orfan şi pe văduvă sprijină;
dar calea păcătoşilor o strică.

V

Domnul va împărăţi, deapururi;
Domnul Dumnezeul tău,
din neam în neam, Sioane.
Aliluia!

(Traducere de Octavian Bârlea şi George Racoveanu, după LIBER PSALMORUM. Nova e textibus primigeniis interpretatio latina cum notis criticis et exegeticis. Roma 1945).

Între astrele pure şi pajiştea mută

Cum mângâie umbrele noastre pământul!
Cum curg peste ape
când trecem pe poduri!
Sumbre se sbat cu peştii'n năvoduri
Când suflă în barba pescarilor vântul.

Cum trec printre oameni
şerpuind visătoare!
Cum cresc cu amurgul,
descresc cu amiaza!
Stăm, dela naştere pân'la moarte, sub paza
Acestor palide săbii călcate'n picioare.

Noaptea fug, înfricate de lună,
Se'ntind disperate spre zarea cealaltă;
Cu cât e lumina de sus mai înaltă
Cu-atât trupul şi umbra
se strâng împreună.

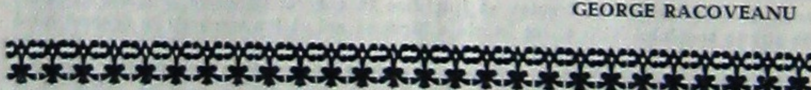
E sufletul nostru în umbra tăcută
Şi fuge din calea luminii prea tari?
Lopătăm către besnă, încordaţi, solitari,
Între astrele pure şi pajiştea mută.

VINTILĂ HORIA

PUBLICAŢII PRIMITE

VERS, revistă literară redactată de Domnul Nicolae Novacovschi. Apare la două luni odată. Rastatt-Baden, Veilchenstr. 9, Germania. Transcriem din Cuvântul de început: „Paginele acestei publicaţii sunt consacrate în primul rând comorilor literaturii noastre şi pe cât posibil, literaturii universale. Ele vor să fie puntea de unire, pe un alt tărâm decât cel obişnuit. Şi dacă Dumnezeu ne va ajuta, ele tind să devie oglinda spirituală a emigranţei noastre".

CAIETE DE DOR. Metafizică şi poezie. Nr. I. Paris. Redactori: Virgil Ierunca şi Constantin Amăriuţei. Din nota explicativă a redacţiei: „Caetele acestea . . . vorbesc celor puţini. Acelora care în libertate şi în râvnă probează vrerea de dăinuire a cuvântului şi gândului românesc. Celor care se străduiesc să vadă în spiritualitatea românească realitate, tâlc şi valoare. Acelora mai cu osebire, care aici şi acum, inaugurează o altă prezenţă în vreme, aceea de a substitui categoriei politice, dimensiunea de risc şi de distanţă a spiritului".

MIHAIL EMINESCU ÎN EXIL

A fost poate aceasta voia lui Dumnezeu: să trimită asupra noastră una dintre cele mai mari şi grele încercări pe care Neamul nostru le-a trăit dealungul istoriei lui. În momentul de faţă, noi trăim fenomenul diasporei în cel mai crud înţeles al cuvântului, fără a putea ghici cel puţin, dacă şi când anume ne vom putea regăsi.

Încleştat în lupta dintre a fi şi a nu fi, neamul încearcă cu disperare să-şi păstreze patrimoniul său spiritual şi cultural. În timp ce în ţară o mână de oameni, „fără Patrie şi fără Dumnezeu", încearcă să distrugă şi să pervertească tot ceea ce cultura românească a avut mai de preţ, o mână de apostoli, îngroapă în pământ, ascund prin peşterile munţilor, comorile noastre spirituale, pentru a le salva din faţa prăpădului.

Ştim că acolo, ţara în care noi ne-am lăsat inimile, crematoriile ard zi şi noapte operele literaturii şi culturii noastre, că manuscrisele marilor noştri scriitori au luat drumul stepelor dispărând din rafturile Academiei Române, iar ceea ce apare astăzi, este „revăzut" şi „adaptat" conform noii ideologii. Totul, dar absolut totul, se falsifică şi se „interpretează" cu cea mai perfidă neruşinare. Şi în acest timp când sbirii unei puteri streine săvârşesc cea mai odioasă crimă pe care istoria tuturor timpurilor a înregistrat-o, câţiva visători, încearcă să clădească pe pietrele trecutului, o ţară şi o cultură nouă. În continuare, sfidând hiatusul pe care evenimentele au încercat să-l strecoare între două lumi.

Mihail Eminescu a fost şi rămâne piatra din capul unghiului a tinerei noastre culturi. De aceea emigranţa noastră a încercat să şi-l păstreze aproape de suflet, să-l aducă alături de noi în exil, aşa cum a fost, nepurificat şi neadaptat de condeele sacrilege ale ucigaşilor de suflete din ţară.

Peste tot în ţările libere din Vest, unde se găsesc intelectuali români, s'a încercat o prezentare a lui Eminescu, pentru a-l face cunoscut popoarelor în mijlocul cărora destinul ne-a aruncat.

În afară de cartea d-lui **Petre Ciureanu** asupra lui Eminescu, apărută în 1946 la Torino şi de dizertaţia d-nei **Alexandra Hortopan**: „Mihail Eminescu, poetul suferinţei", ţinută în 1948 în aula Ministerului Educaţiei braziliene, au apărut în ultimul timp câteva volume ale poesiilor lui M. Eminescu asupra cărora am vrea să ne oprim. Este vorba de cele două volume editate de **„Biblioteca Română din Freiburg"**, de cele două volume apărute sub îngrijirea d-lui **Victor Buescu** în Portugalia: „Poesias de Mihail Eminescu" — Lisabon 1950, în portugheză şi română şi „Poesii" de Eminescu, -Lisabona 1951, Ed. Fernandes, ediţie integrală, cu aparat critic, cu un studiu introductiv asupra tradiţiei textului şi cu o serie de emendaţii personale"; şi în fine, de volumul editat de dl. **Aurel Răuţă**: Mihail Eminescu; Poesii. Madrid, Ed. Asociation Cultural Hispano-Rumana, caetul Nr. 5.

Cu excepţia celor două volume editate de către „Biblioteca Română din Freiburg", care sunt trase la multiplicator, toate celelalte sunt tipărite, în frumoase condiţii tehnice, rivalizând cu multe din ediţiile poesiilor lui Eminescu apărute pe vremuri în ţară.

Volumele editate de „Biblioteca Română din Freiburg" cu ocazia comemorării a 60 de ani de la moartea poetului, au apărut cum subliniază dl. **Mircea Eliade** în prefaţa primului volum, „În haina sfioasă a pribegiei" şi poate de aceea, ele ne sunt mai dragi şi mai aproape de inimă. Ele cuprind bucăţi alese şi ne amintesc de munca titanică a caligrafilor şi cronicarilor noştri de pe vremea când cultura noastră se ascundea între scoarţele manuscriselor. Ca şi aceste manuscrise, volumele editate la Freiburg sunt şi rămân monumente nepieritoare ale culturii şi literaturii noastre.

Deasemeni ţinem să subliniem valoarea de necontestat a volumului de „Poesii" din Mihail Eminescu, editat de dl. **Victor Buescu** în limba română şi portugheză. Apărut în condiţii tehnice ireproşabile, volumul acesta cuprinde tot ceea ce geniul lui Eminescu a creat şi ceea ce ar putea avea o valoare circulatorie universală. Meritul de traducător al d-lui Buescu, nu constă numai în faptul că a încercat să se ţie cât mai aproape de textul original, ci mai ales prin respectarea ritmului poesiilor eminesciene, ceea ce, trebuie să o mărturisim, tocmai în cazul lui Eminescu, este destul de dificil.

Cu toate că limba portugheză nu este o limbă de circulaţie mondială, volumul editat de către dl. Buescu va rămâne o piatră de temelie a propagandei noastre culturale în streinătate.

Asupra valorii ediţiei integrale a poesiilor lui Eminescu prezentate de către dl. Buescu, credem că este inutil să mai insistăm. El va fi fără îndoială pentru ori ce intelectual român din exil, o comoară preţioasă.

Volumul de poesii din Eminescu, editat de dl. Aurel Răuţă, cuprinde la fel bucăţi alese din lirica eminesciană, prezentate frumos în colectia „Asociaţiei culturale româno-spaniole" din Madrid.

Am vrea să credem că începutul frumos şi promiţător făcut cu Eminescu va fi continuat şi întregit cu alţi autori români de mare circulaţie, pe care propaganda comunistă îi prezintă astăzi tineretului nostru, ciuntiţi, revizuiţi şi falsificaţi.

NICOLAE NOVACOVSCHI

LA ALTARUL CĂREI FIDES?

Oriunde ne întoarcem, orice revistă, ziar, sau magazin luăm în mână, dăm peste denunțatea comunismului și a Rusiei Sovietice. Și așa și trebue să fie. Dar, din nefericire, prea arareori găsim, pe lângă denunțarea comunismului, și un îndreptar pentru drumul de urmat. Se va spune că jalonarea viitorului nu e necesară; ba, chiar, periculoasă. Tot ce ne trebue este o luptă hotărâtă pentru eradicarea răului comunist. Lumea liberă de mâine, când comunismul va fi dispărut, își va desvolta singură formele și instituțiile care o vor concretiza.

Acest punct de vedere are meritele lui. El identifică dușmanul și concentrează toate eforturile pentru distrugerea lui. De ajuns, însă, nu ajunge. Ceeace ne trebue pentru a obține victoria, nu este o atitudine destructivă, oricât de hotărâtă ar fi ea, ci una constructivă. Ne trebue un sâmbure gata să germineze. Nu de mult am primit o scrisoare din țară, dela un tânăr intelectual, inamic al comunismului, care dovedește din plin acest adevăr. „La altarul cărei fides" îmi scrie el, „trebue să spun credo?" Iată problema secolului nostru. E de netăgăduit că toate mișcările politice, care au atacat statul democratic, au isvorât dintr'o dorință sinceră de a îmbunătăți o stare de lucruri nesatisfăcătoare. Tragedia a început abia atunci când, frustrate, ele au apelat la violență pentru a realiza mirajul idealurilor alese. Care sunt aceste idealuri? Care sunt aspectele vieții de stat europeene, care au dat naștere, rând pe rând, fascismului, comunismului, nazismului și celorlalte mișcări de dreapta?

Din vâltoarea de idei, afișate sub diferite forme, putem desprinde două desiderate care înglobează totul: dreptatea socială și egalitatea. Cu aceste două lozinci, revoltații au dat atac frontal monopolurilor, privilegiilor claselor înstărite, și marei finanțe care devenise o castă internațională. Entuziasm și dedicare, adeseori până la sacrificiu, au găsit destule. Dar mijloacele întrebuințate au tăiat deacurmezișul spiritului moralei creștine, chiar și atunci când pretindeau că o servesc pe aceasta. Cum a scris Goethe în faimoasa retortă a lui Egmont către Ducele de Alva: „Dacă scopul e bun, nu așa trebue căutată realizarea lui." Isus Cristos a cucerit lumea prin blândețe și iubire. Gandhi a învins printr'o rezistență pacinică. Un scop bun, nu poate să justifice, niciodată, o acțiune rea. Violența, în mod fatal, a dus la distrugerea respectului individului. În mod fatal, morala creștină a fost jertfită.

„La altarul cărei fides trebue să spun credo?" Răspunsul residă în insăși analiza răului. Ceeace căutăm este dreptate socială, egalitate, dar, fără de a jertfi libertatea și demnitatea individului. Creștinismul oferă tocmai aceasta. El afirmă dreptatea socială și egalitatea, ca o reflexiune a dreptății divine și a egalității în fața lui Dumnezeu. Dar, creștinismul prețuește, mai presus de toate, dreptul fiecărui om la viață, căci viața fiecărui individ, oricât de neinsemnată ar părea ea, oricât de „bună", sau „rea", ar fi ea, este, pentru creștin, de o importanță covârșitoare. Dumnezeu a dat viața; numai Dumnezeu o poate ridica. Fiecare viață are o importanță imensă pentru că Dumnezeu poate, oricând, să o aleagă pentru realizarea voinței Lui.

Au trecut aproape 2 000 de ani pentru ca această concepție, cu adevărat revoluționară, să fie tradusă în instituții politice eficace. Aici, în Apus, fiecare individ are dreptul la viață asigurat, nu numai în fața lui Dumnezeu, dar și în fața oamenilor. Numai neglijarea aplicării acestei concepții, în anumite aspecte ale vieții Apusului, a dus, în mod inevitabil, la revolta de mase pe care o vedem sub ochii noștri. Dar defectele Apusului n'au putut fi corectate de niciuna din mișcările totalitare, tocmai pentru că mijloacele prin care acestea căutau schimbarea, erau ele însile, o negare patentă a moralei creștine. La noi, Biserica n'a fost niciodată respinsă în mod formal. În practică, însă, spiritul creștin a fost adeseori călcat în picioare. Astăzi, când strângem rândurile împotriva comunismului, să ne aducem aminte de morala creștină. Căci numai o întoarcere la o viață politică, scrupulos bazată pe principiile ei, poate aduce victoria. Iar, când victoria va veni, să clădim pe ruinele comunismului o viață animată de ideea dreptății sociale, dar, mai ales, respectând principiul etern al iubirii de oameni.

I. Rațiu

*

D. KARPOV ȘI „LINIA APOSTOLICITĂȚII"

Glasul Bisericii, revista oficială a Arhiepiscopiei Bucureștilor publică un articol al preotului **Ioan G. Coman,** profesor la facultatea de teologie din București, intitulat **„I. P. S. Patriarh Justinian în lumina sobornicității.** Muncindu-se să-l situeze pe Justinian „pe linia apostolicității și prin aceasta în cadrul sobornicității" patrologul bucureștean ne servește și o definiție a sobornicității:

„Sobornicitatea sau **ecumenismul ortodoxiei** (vorba lui Ivan: masajul, mesajul sau bandajul! n. n.) **este opera ... de a atașa pe credincioși cât mai mult de lumina netrecătoare a zărilor cerești"** (Cugetare foarte **misticoasă!**).

Ecumenismul acesta ortodox este, însă, de mai multe feluri: când e mititel se cheamă că este **regional;** când crește mai măricel, poate fi chiar **general** Ascultați, vă rog:

„Realizarea ecumenismului general nu e posibilă fără realizarea ecumenismului, să-i zicem regional".

Ecumenismul regional, la rându-i, la naștere, numai pe temeiu colhoznic, numai după realizarea **dreptății sociale: „Dar ecumenismul regional nu e posibil fără o înțelegere internă proprie fiecărei biserici; această înțelegere internă e rodul dreptății sociale pe care biserica trebue să o sprijine.**

„Accentul pe care I. P. S. Patriarh l-a pus, în consfătuirea dela Moscova, pe rolul social al Bisericii în vremea noastră l-a adus felicitări din partea Guvernului sovietic prin Dl. Ministru Karpov". În ultimă analiză, la izvorul „ecumenismului ortodox" din R.P.R. stă de pază d. Karpov . . .

ger

*

PUBLICAȚII PRIMITE

TRIBUNA. Nr. I, Primăvara 1951, Londra. Redacția: Ion Rațiu, Downsland, Crondall, Nr. Farnham, Surrey. Ideile din această nouă revistă se grupează în jurul a patru postulate: morală publică, idee națională, dreptate socială democrație. În acest număr semnează articole domnii: Alexandru Bunescu, Em. Vasiliu Cluj, Dr. Ing. Mircea Vasu, Horațiu Comaniciu, Ion Constant, A. Munteanu, C. Beza Daponte și Ion Rațiu.

BULLETIN DU CENTRE ROUMAIN DE RECHERCHES, Année I, No. I, Mai 1951. Numărul e închinat prezentării Centrului Român de cercetări și activității sale din ultimii doi ani.

UNITAS, Rivista internazionale. Organ al Asociației Unitas. An. IV, Nr. I. Ianuarie-Martie, 1951.

ORIENTE CRISTIANO, revista mensual unionista. An. I, Nr. 5, Mai 1951. Madrid.

CUGET ROMÂNESC, Nr. 2 ,Buenos Aires. Martie-Aprilie 1951.

*

DINU ADAMEȘTEANU, Rumania 1939-1945, în American Journal of Archaeology, vol. LIV. No. 4, 1950 pag. 417-423.

HORIA ROMAN, Dobroudja, dernière Cendrillon . . . În colecția „Les cahiers du Bulletin Europeen", Roma, 1951. Pag.: 15.

P. Bonaventura MORARIU, Il P. M. Francesco Antonio Frascelle, O. F. M. Conv. Arciv. di Mira e Ammin. del Giapone (1653) publicat în revista Miscellania Francescana vol. 50 (1950) pag. 498-514. P Francesco Antoio Frascella a fost trimis ca misionar în Muntenia și Moldova, (între 1631-33) despre care ne-a lăsat câteva însemnări.

F. P.

Probleme de cultură românească

nostru?! Cu alte cuvinte, atât „tradiționaliștii" cât și „moderniștii" porneau, în speculațiile lor, dela realitatea istorică a neamului românesc, iar nu dela o abstracțiune oarecare, bunăoară: „omul în general". Lăsând la o parte exagerările de care pomeneam mai sus, chiar acei dintre „moderniști" care voiau cu orice preț „forma" nouă înainte ca să fi apărut „fondul", tot dela concretul istoric porneau: ei țineau seama de prezent, de momentul istoric contemporan, și doreau să-l trăiască în toată plenitudinea lui. Au mai fost „moderniști" care au renovat ca să poată regăsi straturi mai vechi, și, deci, mai autentice ale trecutului nostru cultural. Unirea religioasă cu Roma, dela 1700, a încercat să reintegreze, peste aluviunile aduse de Slavi, creștinismul de limbă și structură latină al Daco-Romanilor. Școala latinistă, cu toată aparența ei artificialitate, a plecat dela un fapt istoric precis: că, prin destin, noi, Românii, participăm la latinitate, și că numai prin întâmplare ne-am lăsat antrenați în orbita unor spiritualități neromanice. Când Ovid Densușianu promova, împotriva sămănătorismului, „poezia modernistă", avea conștiința că, indirect, ajuta cultura românească să-și regăsească adevărata ei matcă. Și matca aceasta era romanică, așa cum arăta, bunăoară, poezia noastră populară, atât de apropiată de cea portugheză, spaniolă, provensală sau italiană. Pe bună dreptate arăta Ovid Densușianu că unii scriitori „tradiționaliști" se lăsau păcăliți de farmecul aproximativ al unui lexic pseudo-popular care, nu numai că era străin, dar era și relativ recent, fiind alcătuit din turcisme, rusisme și elemente neo-grecești introduse în limbă după sec. XVII.

Astăzi, ne găsim într'o situație istorică nouă. Sumar, ea s'ar putea formula astfel: 1) pe deoparte, ocuparea țării, cu tot ce a însemnat ea pentru neamul și cultura românească, a creiat și o confuzie de planuri și poziții spirituale: „progresismul" din RPR e anti-european; „tradiționalismul", dimpotrivă, devine pro-occidental; 2) pe dealtă parte, pe plan mondial, Europa este, politicește, în declin, iar spiritualicește se află într'o criză de profunzime, care încă nu și-a arătat toate consecințele și pe care am putea-o numi criza depășirii „provincialismului occidental". Să ne oprim o clipă asupra acestui fenomen spiritual. (Vom vedea îndată ce repercusiuni ar putea avea el asupra culturii românești de mâine).

Pierzându-și poziția dominantă în lume (pe care o avusese, netăgăduită, până în 1914, dar pe care se silise să creadă că o mai are, încă, până în 1939), Europa occidentală se vede astăzi întâmpinată de trei mari forțe politice și culturale: Rusia, America și lumea Asiatică. Oricare ar fi destinul lor politic, Rusia și America depind, încă, spiritualicește de Occident; pe plan spiritual, deci, nu avem nimic de învățat nici dela Soviete, nici dela Statele-Unite; și într'o parte, și în cealaltă, un european va identifica, fără efort, tradițiile și valorile descoperite și desăvârșite de Occident. Cu totul alta este situația față de lumea Asiatică și, în general, față de societățile arhaice în curs de integrare, astăzi, în circuitul istoriei universale. Asia reintră în istorie. Totodată, noi tipuri de spiritualitate își fac apariția în orizontul istoriei. Asta înseamnă că mâine, poimâne, nu ne va mai fi îngăduit să scriem istoria filozofiei îngrădind-o între Thales și Heidegger, bunăoară; nici istoria artei dela Egiptul faraonic la cubism; nici „Istoria" pur și simplu începând cu civilizațiile paleorientale și sfârșind cu pacea dela Versailles, neglijând, adică, lumea central-asiatică și extrem-orientală, lumea africană, sud-asiatică și oceaniană. Altminteri, am risca să alunecăm în acel provincialism al „Marilor Culturi" care, până la urmă, își va dovedi sterilitatea și inutilitatea. Spiritualitatea europeană descopere, astăzi, că propria ei istorie recentă (adecă, dela Socrate încoace), n'a epuizat toate pozițiile care sunt date omului în Univers; că, dimpotrivă, marile sale descoperiri au fost dobândite cu sacrificarea unor „moduri de a fi", întru nimic inferioare modului de a fi al omului socratic sau hegelian. Se descoperă, astăzi, nu numai o sensibilitate artistică și o experiență religioasă „exotică", ci și o metafizică, o logică, o etică, o teologie extra-occidentală. În măsura în care se vor sparge tiparele provincialismului european, și se va încerca o ghicire a adevăratei ecumenicități de mâine, vom fi siliți să cunoaștem și să înțelegem toate aceste moduri de a fi, arhaice. Lucrarea aceasta va confisca probabil eforturile mai multor generații de gânditori și cercetători. De rezultatele ei depinde în bună parte reînoirea și sporirea spiritualității europene. Nu vom analiza aici toate revizuirile care decurg din această amețitoare lărgire a orizontului spiritual. Ne mulțumim doar să ne întrebăm ce urmări va avea ea asupra culturii românești de mâine.

Oricare ar fi consecințele etnice, sociale, economice și politice ale ocupației rusești, (voim să spunem: oricât ar fi ele de grave . . .), pe plan cultural aceste consecințe vor fi nule (nu vorbim, se înțelege, de distrugerile bunurilor noastre culturale: tragedia aceasta constitue o altă problemă). Cunoaștem toți teroarea și sensul dictaturii sovietice pe tărâm spiritual; inutil să mai repetăm, deci, ce vor să suprime Rușii și ce vor să pună în loc. Altceva ne interesează: ce se va întâmpla în România liberă de mâine? Într'o formulă simplistă, am putea spune că Occidentul descoperă și se silește să țină seama de modurile de a fi ale omului non-raționalist, ale omului care trăește, încă, în categoriile mitului și utilizează, încă, logica simbolului. Aceste moduri de a fi se întâlnesc în societățile die Asia, Africa, Oceania. Ceeace e mai interesant pentru noi: un mod similar de a fi este încă valabil pentru majoritatea populației țărănești din Europa orientală, și în deosebi pentru noi, Românii. Dimensiunile mitului și ale simbolului sunt încă vii în păturile țărănești din Răsăritul Europei.

Aici suntem nevoiți să deschidem o paranteză. Când spunem că un anumit mod de a fi și o anumită spiritualitate arhaică există încă în Orientul european, nu înseamnă că excludem această parte a Europei din traditia spirituală a întregului continent. Cum am arătat într'un alt articol (L'Europe sans les rideaux", în revista Comprendre, III, 1951), nici o „perdea de fier" nu desparte spiritualitatea europeană în „blocuri" opuse și contradictorii. Atât Răsăritul cât și Apusul Europei participă la aceiași tradiție orientală, mediteraniană și latină. Dacă există deosebiri între Orientul și Occidentul european, există și între Nordul și Sudul continentului; există chiar între feluritele regiuni sau culturi ale Nordului, ale Sudului, ale Apusului. Deci, constatând că Orientul Europei a păstrat o tradiție spirituală stinsă în Occident, nu facem altceva decât să constatăm că împlinirea „omului raționalist" s'a dobândit, în Occident, prin sacrificarea unei anumite spiritualități populare și arhaice, care a supraviețuit în Orientul Europei. Dacă, astăzi, mitul și simbolul (ca să simplificăm lucrurile la exces!), care supraviețuiesc atât în păturile populare ale Europei răsăritene cât și în culturile arhaice extra-europene, interesează atât de mult elitele Occidentului, nu înseamnă că acesta nu le-a avut niciodată: le-a avut întocmai ca și noi, dar le-a pierdut prin însăși eforturile de raționalizare care au creiat „progresul" și în cele din urmă, au pus bazele societății occidentale de astăzi. Într'un cuvânt, „istoria" a condus Occidentul la sacrificarea unei spiritualități arhaice și populare pe care tot „istoria" a păstrat-o în Orientul european, și în restul lumii. Iar astăzi, când Occidentul e silit să țină seama de tot ce nu este el - și e silit să facă astfel ca să nu se provincializeze - găsește o tradiție spirituală arhaică nu numai în Asia Majoră, ci și la noi, în Răsăritul Europei.

Mitul și simbolul sunt, la noi ca și în Orient sau în Pacific, lucruri vii. Occidentul e silit să le caute în trecutul lui spiritual sau în tradițiile exotice, dar în nici un caz nu le mai găsește în propria lui substanță de astăzi. Există, bineînțeles, straturi populare și în Occident, dar cuvântul lor nu s'a mai auzit de mult. În orice caz, spiritualitatea acestor straturi populare n'a mai putut pătrunde până în cele mai „înalte sfere" ale culturii, așa cum se întâmplă, bunăoară, la noi.

Despre toate acestea sunt foarte multe de spus. Ne vom mulțumi, deocamdtă, să schițăm cum se înfățișează, în perspectiva crizei deschise spiritualității europene, cele două tendințe din cultura românească modernă, de care vorbeam la începutul acestui articol.

În aparență, dreptatea toată pare a fi avut-o „tradiționalismul". Căci el cerea ca să rămânem așa cum am fost făcuți și să creiăm exclusiv pe planul „specificului românesc", adecă, într'un cuvânt, să continuăm creația folclorică. Dar această continuitate s'a dovedit a fi, în fapt, iluzorie: creiația folclorică își are legile ei, care nu pot fi și legile creiațiilor individuale; iar cultura modernă se întemeiază pe creiații individuale. „Moderniștii" aveau dreptate punând în evidență această incompatibilitate. Ei aveau deasemenea dreptate afirmând că România cea nouă trebuie să creieze „valori universale", iar nu valori locale, provinciale sau chiar parohiale. Se înșelau, însă, când credeau că „universalismul" se învață numai la școala Occidentului modern: „universalismul" autentic (Dante, Shakespeare, Cervantes, etc.) pleacă întotdeauna dela un „specific național" (și chiar „parohial"!), adâncit și transfigurat prin creiația geniului într'o valoare universal-umană. Aici, iarăși aveau dreptate „tradiționaliștii" . . .

Importantă, și salvatoare, a fost, de o parte și de alta, iubirea pentru „istorie". Asta îi păstra, și pe unii și pe alții, aproape de concretul istoric: unii găseau acest concret în prelungirea trecutului sub ochii lor, alții în germenii prezentului. Am văzut, însă, pe ce cale se îndreaptă „istoria" de azi: ieșirea din „provincialismul occidental" și marile întâlniri cu spiritualitățile extra-europene. Este foarte probabil că, acum, soarta nu ne va mai fi potrivnică: pentru marea întâlnire de mâine, creiatorii români sunt mult mai bine pregătiți decât frații lor din Occidentul cartezian, idealist sau pozitivist. Ei știu de acasă, din satul lor, sau măcar din poeții lor, ceiace marii gânditori și cărturari apuseni vor trebui să învețe din cărți sau să afle din gura interlocutorilor lor din Asia, din Africa sau din Oceania . . .

MIRCEA ELIADE

ÎNDRĂSNIRE

Un Român ortodox din **Linz** (Austria) ne întreabă: „Cine poate fi ales episcop în Biserica noastră ortodoxă? Poate fi ales episcop orice preot, sau orice credincios? Cine hotărăşte aceasta? Pot episcopii să-şi facă fiii episcopi, în locul lor?" Ne asigură că două fapte îl determină să ne facă, nouă, întrebarea de mai sus:

Faptul întâiu. Un preot (sau presupus preot) ortodox, ajuns în Austria a fost hirotonit episcop de către un episcop rus, (tot pribeag şi tot din Austria), numai pe temeiul recomandaţiei unui . . . reprezentant al unei societăţi internaţionale de caritate. Proaspătul episcop a plecat peste ocean: într'o ţară din America de sud. Din motive nelămurite încă, s'a prezentat în noua lui patrie drept **inginer** şi a fost angajat într,o fabrică. Aci a . . . furat (ca să întrebuinţăm limbajul burghezo-moşieresc) două motoare (sau două avioane). Furtul fiind vădit, preasfinţitul a tulit-o într'o mânăstire catolică, cerând azil în calitatea lui de episcop ortodox. A adăogat că doreşte din toată inima să se facă — el episcopul — simplu preot catolic. Mânăstirea i-a acordat azil şi a făcut întrebare la Roma dacă poate fi acceptat schimbul: episcopie ortodoxă contra preoţie catolică. Poliţia aşteaptă la poarta mânăstirii.

Al doilea fapt. Un preot ortodox, fecior de episcop ortodox, a fugit din ţara robită şi a ajuns în Austria. A stat aci o vreme, apoi s'a călătorit. De curând şi-a făcut iarăşi apariţia. De data asta ca episcop: cu mitră şi cârjă pastorală. Împarte „arhiereşti binecuvântări" şi vrea să recruteze candidaţi pentru preoţie. Acesta n'a furat (pe aici) nimic. Umblă, însă, şi el mereu cu avionul . . . Treapta arhieriei ar fi primit-o, când la Londra, când la Geneva, când la Lisabona. Ultima oară a mărturisit (duhovniceşte!) că episcop l-a făcut taică-său, pe patul de moarte. (Pe patul de moarte al bătrânului). El nu era lângă muribund; dar hirotonia e valabilă. (Faptul n'ar fi fără precedent. După tradiţie, candidaţii la preoţie din Valahia mică treceau cu luntrea, la **Dii**, ca să fie hirotoniţi de vlădica sârb de acolo. Se spune că unul dintre proaspeţii popi prinzându-l pe vlădica în toane bune (şi mai având vreo câţiva galbeni de prisos) l-a rugat, foarte, pe vlădică să-l facă popă şi pe prietenul rămas peste Dunăre, în dreptul Calafatului, lângă asin, că-i om bun, acest prieten, ştie sloveni şi calcă a popă. Vlădica, bun la inimă, a citit molitvă şi a blagoslovit, peste Dunăre, în direcţia arătată lui, zicând: **vrednic este!** Se întâmplase însă că cel care cădea în bătaia blagosloveniei să nu fie prietenul, ci asinul care păştea, în linişte, iarbă pe mal. Căci prietenul se afla la chefuit, cu muieri, într'o crâşmă din marginea Calafatului. Lumea din satul noului preot, aflând povestea, i-a păstrat asinului popii, totdeauna mare respect. Nimeni nu l-a mai lovit, nici l-a înjurat, nici l-a pus la poveri; nici i-a tăiat calea. Iară după ce s'a săvârşit, nu l-au tras la ogaş; ci l-au îngropat lângă cimitir . . .).

Întrebarea cetitorului din Linz -să o mărturisim-ne cam pune în încurcătură. Vom începe prin a-i spune că vrerea de a te face episcop nu-i vrere vinovată. Sfântul Pavel spune, limpede: **de vrea cineva episcopie, fain lucru vrea; dar . . .** După acest **„dar"** urmează un întreg pomelnic de condiţii, cu privire la **evlavie**; la **„etica morală"** (cum se spune astăzi, în pribegia intelectuală); la **„inteligenţa capului"**; la **învăţătura de carte** şi la ceea ce a rămas în tărtăcuţă . . . **după ce ai uitat ce ai învăţat.** Într'un cuvânt, dacă ţi-ai pune mintea cu citatul întreg, te-ai lăsa păgubaş! De aceea, cei mai mulţi se opresc la partea primă. (Chestiune de metodă!).

Iubite cetitorule din Linz! Dacă-ţi vom răspunde . . . mai pe ocolite, vei deveni mai înţelegător?

La o conferenţă preoţească, un preot dela munte a pus întrebarea: dacă Sfânta Cuminecătură poate fi săvârşită cu ţuică de prune (în loc de vin). Indignarea protoiereului preşedinte şi a multor preoţi a fost, atunci, fără margini. Răspunsul a fost categoric: **„nu se poate, Părinte!"** Dar iată că din fundul sălii răsună glas puternic: **„ba se poate, Prea Cinstite Părinte!"** Şi pe când toate privirile se îndreptau spre preotul care grăise, acesta adaogă: **„am făcut eu!"**

Şi acum, dela noi puţin, dela Dumnezeu mult: **se poate**, iubite cititorule! **Astăzi se poate.** Se poate **orice**. Pentru asta, numai una trebueşte: **îndrăsnire.**

G. Racoveanu

PRECIZARE BINEVENITĂ

Din editorialul foii „Solia" din 8 Aprilie 1951 aflăm că autorul editorialului său din Nr. 1 (cel cu „mare parte din Sacramente") nu face parte din redacţie, ci e un „colaborator" care — dealtfel — n'a avut, nicidecum, intenţia să nege că romano-catolicii ar avea toate Sacramentele.

Luăm act cu satisfacţie de precizarea „Soliei" şi nu ne îndoim că pe viitor conducerea foii va fi mai atentă cu editorialul. Când astfel de „scriitori" (cum le spune „Solia") se vor mai apropia de poarta redacţiei, trebue asmuţiţi câinii pe ei. Că, iată, fac încurcături şi turbură pacea.

ÎNDREPTAR

ÎNALTA ŞTIINŢĂ ÎN R. P. R

Universul publică programa „lucrărilor sesiunii generale ştiinţifice a Academiei R.P.R." Reproducem:

„Învăţătura lui J. V. Stalin cu privire la ştiinţa limbii şi sarcinile lingviştilor din R.P.R., — de acad. **Em. Petrovici**;"

„Rolul şi însemnătatea lucrărilor lui J. V. Stalin cu privire la lingvistică pentru desvoltarea materialismului dialectic şi materialismului istoric, — de acad. **M. B. Mitin**;"

"Lucrările lui J.V. Stalin asupra lingvisticii şi problemele ştiinţelor sociale din ţara noastră, — de acad. prof. univ. **I. Răutu**".

10 MAI ÎN EXIL

MADRID

Colonia română din Madrid a comemorat, într'un cadru de emoţionantă solemnitate, ziua de 10 Mai. La ora 11 s'a oficiat un Te-Deum în capela ortodoxă (din Diaz Cobena, 20), iar la orele 12 un serviciu divin de rit oriental, în biserica catolică Buena Dicha(din Silva, 25). Aci a oficiat P. Orduna, în prezenţa Ambasadorilor: de Cardonas, **Marchiz de** Barzanallona **şi** Conte de Ramiro, **Directorul Institutului de Cultură Britanic. Au mai luat parte reprezentanţi ai ţărilor ocupate de comunişti, în frunte cu** Contele Potocki, Ministrul **Poloniei, precum şi Directorul refugiaţilor din Ministerul Afacerilor străine, împreună cu alte personalităţi spaniole şi străine.**

Păr. Orduna **a vorbit despre misiunea poporului român, latin de origină, sortit să stea de strajă neclintită la porţile creştinătăţii, purtând povara grea a prigoanei bolşevice.**

Seara, la orele 7, pe terenul de Aviaţie al Aero-Clubului Regal Spaniol (Quatro-Vientos) a avut loc o demonstraţie aviatică de acrobaţie de înaltă clasă a asului român de aviaţie C. Cantacuzino-Bâzu. **Au onorat cu prezenţa lor această demonstraţie:** Dona Carmen Polo de Franco, **soţia Şefului Statului spaniol,** Marchiza de Villaverde, **fiica Generalisimului;** Generalul Gallarza, **Ministrul Aerului,** Marchizul de Huetor de Santillan, **Şeful Casei Civile a Şefului Statului,** Ataşatul Naval al Marei Britanii, **etc.**

În ziarele din Madrid s'au scris articole comemorative a zilei de 10 Mai, şi s'au publicat dări de seamă şi fotografii asupra solemnităţii. Coresp.

SANTIAGO DE CHILE

Din Santiago de Chile aflăm că Domnul Henry Helfant a ţinut o cuvântare în limba spaniolă la postul de Radio „EL MERCURIO". Domnia Sa a subliniat însemnătatea independenţei noastre şi progresele realizate în acest timp pe plan economic şi social, în cadrul regatului român. Cu atât mai profundă e jalea de acum şi speranţele într'o apropiată eliberare din robia sovietică. Domnul Henry Helfant şi-a încheiat cuvântarea cu urarea în limba română: „Trăiască Chile, Trăiască România".

MÜNCHEN

Prin iniţiativa studenţimii române din zona americană a Germaniei, Românii din această zonă au sărbătorit, la München, prin cuvântări, cântece, recitări şi voe bună ziua instaurării Dinastiei române, a Independenţei, a Regalităţii şi a Întregirii hotarelor româneşti.

Râvnă suspectă

Asistăm, de o bucată de vreme, la o neaşteptată recrudescenţă a înverşunării confesionale între ortodocşi şi catolici. În loc să scoatem la soare **tot ce ne uneşte** împotriva duşmanilor comuni, începem să ne aducem aminte, tocmai în aceste vremi, de **ce ne împarte.** Tot felul de vâslaşi în ape cenuşii scot capul şi aruncă . . . piatra în baltă. Iară cei cu înţelegere puţină se lasă duşi pe aripa cântului. La tot pasul te loveşti de „mirosuri de tămâie speciale" de „arome" şi „patine"; tot „creştinul în general" parcurge o cumplită criză de „special": nu-l mai încape pielea de fericire când îşi aduce aminte (de ce uitase?) că-i mădular al unui trup mai mândru decât toate trupurile din lume. La ordinea zilei e „legea moşilor şi a strămoşilor". A strămoşilor? Da! Dacă strămoşii şi moşii se trag -spiritual- din Petru, din Pavel, din Ioan; din Atanasie, din Cyprian; din Gură-de-Aur, din Grigore cel Mare, din Damaschin; din Antonie, din Macarie, din Cassian; din Efrem Sirul, din Teodor Studitul; din Grigore Dascălul, ori din Calinic cel Sfânt. Căci s'ar putea ca „legea strămoşească" să fie o „adăosătură" veche de vreo 70-80 de ani; iară asta nu se chiamă a fi din moşi; ci aduce, prea adesea, a . . . „moşi pe groşi".

Sfântul Vasile cel Mare -tâlcuind pe Sfântul Pavel- spune: „Tot ce este de demult, dela Sfinţii Părinţi transmis, cinstei este vrednic; iară adăosăturile cele nouă sunt foarte fără de cale şi neputincioase".

Despre „ortodoxie" se poate vorbi în tot felul şi de către oricine. (Mai ales acum). Se spune că la fata mare . . . rage şi asinul. Asta nu înseamnă că fata e de vină. **Asta e şi norocul ortodoxiei.**

Dar asupra spectacolului trebue, totuşi, atrasă atenţia oamenilor de răspundere şi a celor nepreveniţi. Ca răul să fie jugulat la vreme.

G. R.

ÎNŞTIINŢARE

Direcţiunea Generală a Presei, Radiodifuziunii, şi Turismului, de pe lângă Preşedinţia Consiliului de Miniştri din Ankara, ne trimite spre înserare următoarele:

„Postul pe unde scurte Ankara-Turcia, transmite în fiecare seară un program de ştiri şi comentarii în limba română, la ora 19.00 ora României, corespunzătoare orei 17.00 a G. M. T. Serviciul român al postului Ankara roagă pe auditorii săi de pretutindeni să comunice sugestiile şi observaţiile lor cu privire la programul în limba română. În acest scop auditorii se pot adresa la: Radio-Ankara, Secţia Română, Ankara-Turcia.

✲

SERGIU CELIBIDACHE

dirigentul Orchestrei Filarmonice din Berlin, aflându-se într'un turneu în Mexico-City, s'a îmbolnăvit grav şi a trebuit să fie supus imediat unei operaţii.

Unire

Foaia **Solia** din Cleveland revine asupra temei **„Unirea Bisericilor"**, acuzând Biserica Romană de absenţă nemotivată dela „masa unirii" bisericilor (ultima, servită la Amsterdam între 22 August — 5 Septemvrie 1948). Citām:

„Şi aceeaşi universală tăcere despre ceea ce interesează şi anume: absenţa şi ostilitatea Bisericii Romano-Catolice faţă de mişcarea ecumenică de unire a tuturor bisericilor creştine. Absenţă care pe noi ne îndurerează".

Motivele pentru care Biserica Romană refuză să ia parte la „cumetriile" (ca să întrebuinţăm un termen călugăresc, dela Athos) cu protestanţii şi cu hulitorii Purureafecioarei, nu le vom analiza noi, aci şi acum. De altfel, aceste motive nu-s secrete. Ele au fost expuse în lucrări tipărite (ne-am îngădui să amintim pe **M.-J. Congar, Chrétiens désunis. Principes d'un „oecumenisme" catholique)**; iar în vremea ţinerii adunării dela Amsterdam ele au fost înfăţişate într'o **scrisoare pastorală** colectivă, care poartă semnătura Cardinalului şi a celor 4 episcopi ai bisericii romano-catolice olandeze.

Solia este foaie scrisă de ortodocşi. Am putea, deci, strânge discuţia în jurul „unirii" cu ajutorul câtorva întrebări precise:

a) crede „Solia" că poate fi cu putinţă unirea cu tăgăduitorii celor Şapte Taine, aşa cum le-a ţinut şi le ţine Biserica Romei şi cea a Byzanţului?

b) crede „Solia" că poate fi frăţietate cu cei ce mărturisesc că Duhul Sfânt . . . a adormit pe catargul corăbiei sfinţilor Apostoli?

c) crede „Solia" că romano-catolicii şi ortodocşii de astăzi (sau de mâine) pot anula hotăririle de credinţă şi legile etice întocmite de sinoade cu adevărat **ecumenice**, numai spre a se face mai mulţi la număr?

d) s'a întrebat „Solia" dece Biserica Răsăritului refuză să se târguiască cu ereticii de tot neamul şi de toată denumirea? Căci acesta este adevărul: **nu numai romano-catolicii, ci şi ortodocşii nu se tocmesc -nu pot să se tocmească — pe chestiuni de credinţă.** (Nu ne gândim la ortodoxiile . . . „progresiste„ şi la cele motorizate. Că, precum se pare, ortodoxiile sunt de mai multe feluri: despre **ortodoxie,** ca şi despre **ecumenicitate**, vorbeşte astăzi tot omul cu armata făcută).

Problema refacerii unităţii Bisericii — una sfântă — trebue să o spunem, depăşeşte proporţiile, de tot felul, ale unei foi ca „Solia". Atacând-o, „Solia" nu poate decât spori confuzia. (Căci nu putem crede că e vorba aci de o diversiune).

„Solia" este foaia unei eparhii. A unei eparhii fără episcop. Lucru **foarte grav**, după legiuirea canonică a Bisericii. N'ar fi, deci, mai util pentru toată lumea ca „Solia" să-şi pună de pildă, problema: **cum s'ar putea ajunge, deocamdată, la unirea Americanilor de origină românească şi de lege ortodoxă,** spre a putea, cât mai grabnic, ieşi din grava situaţie canonică în care trăesc: **în episcopie fără episcop?**

Îndreptar

SÂNGELE APĂ NU SE FACE

Însemnăm aci fapta de dragoste românească şi de solidaritate creştinească a Americanilor de origine românească, reprezentaţi prin Comitetul Naţional Român American de subt preşedinţia D-lui Rudi Nan; prin Consiliul Episcopiei Ortodoxe de subt preşedinţia Părintelui Ioan Trutza şi prin Asociaţia Românilor Catolici din America, condusă de preoţii uniţi. Ajutorul pe care ei îl dau fraţilor lor Români din pribegie, spre a sosi în America nu va fi niciodată uitat. Suntem informaţi că până în prezent n'au refuzat nicio cerere de „asigurare" făcută mai ales în numele intelectualilor din exil, care au fost totdeauna neglijaţi la „târgul de robi", chemat din nou la viaţă.

Lucrătorii creştini la Roma

S'a afirmat de mai multe ori în publicaţiile din exil că la baza societăţii ideale de mâine ar trebui să stea o alianţă între **creştinism** şi **socialism**, pentru garantarea libertăţii individului şi realizarea dreptăţii sociale. E bine, deci, să precizăm că, în afara oricărei alianţe, creştinismul este prin natura lui social. Dacă toţi cei care recită **Tatăl nostru** -observa odată cineva- şi-ar da seamă de ceea ce spun şi şi-ar potrivi comportarea de fiecare zi profesiunii lor de credinţă, „problema socială" nici nu s'ar fi născut, ori ar fi fost de mult rezolvată.

Într'un ziar din anul trecut un Român înfăţişa, sub formă de vis, faţa unei lumi în care preoţii nu vorbeau **ireal** şi **abstract**, numai de lumea de dincolo, ci se preocupau de problemele actuale, căutând să facă dreptate celor care suferă acum. Ori, ajunge ca cineva să se . . . trezească din somn, să ia contact cu străduinţele lumii creştine, integrându-se aevea în ritmul vieţii Bisericii, ca să vadă că visul acesta e o realitate, pentru care se luptă, într'o formă cu totul nouă adaptată nouilor circumstanţe, de mai bine de o jumătate de secol.

În spre sfârşitul veacului trecut, Papa Leo XIII a trasat, în cunoscuta scrisoare enciclică **„Rerum Novarum"** scopul şi principiile mişcării muncitoreşti, a căror valabilitate a fost confirmată în plin de experienţa care a urmat. În ziua de 15 Mai a. c., cu prilejul aniversării a 60 de ani dela redactarea acestei enciclice, s'au întrunit la Roma reprezentanţii organizaţiilor muncitoreşti creştine din Germania, Austria, Olanda, Belgia, Elveţia, Franţa, Spania, Irlanda, Canada, Statele-Unite şi Italia, împreună cu mai mulţi miniştri şi parlamentari din aceste ţări. În cuvântarea sa, Sf. Părinte a subliniat realizările mişcării muncitoreşti din aceşti ani, adăugând că programul social al Bisericii se razimă pe trei pilaştri: **adevăr, dreptate şi dragoste creştină.** Lucrătorii creştini, din partea lor, au reînnoit, pe mormântul Căpeteniei Apostolilor, promisiunea solemnă de a se lăsa conduşi întotdeauna de aceste trei valori fundamentale, pentru obţinerea drepturilor care li se cuvin.

Se înţelege dela sine că pentru susţinerea revendicărilor sociale legitime, pe lângă opera Bisericii, e necesară intervenţia Statului şi a păturii muncitoreşti. Preocuparea oamenilor noştri responsabili din Apus, pentru trasarea în acest sens a unui plan de viitor, ar fi fără îndoială mult mai binevenită decât simpla critică negativă a realizărilor economice comuniste; sau decât frecuşurile între diferitele grupări şi tendinţe politice din exil.

Căci suntem încredinţaţi că Hristos se va reîntoarce în ţară, purtat pe braţele muncitorilor şi ale ţăranilor, care, după experienţa amară a acestor ani, sunt cei mai însetaţi de **dreptate** şi **adevăr.**

F. Popan

MIRESELE LUI HRISTOS

Încurajat de cele cetite în **Îndreptar** un credincios creştin ar dori să ştie dacă „toate bisericile creştine din Europa, din America şi din alte părţi sunt **întru adevăr creştine,** ori îşi zic, numai, creştine". Căci — spune el — „la congresul din Amsterdam (1948) au fost delegaţi din partea unui număr de aproape 100 de biserici creştine". (Au fost reprezentate aci 150 de biserici, comunităţi etc. n.n.).

Cetitorul nostru va conveni că la o astfel de întrebare nu se poate răspunde cu „da", sau cu „nu". Chestiunea comportă consideraţiuni vaste şi variate. Îl sfătuim să aibă răbdare şi să urmărească, atent, numerele viitoare ale **Îndreptarului:** vom ajunge şi acolo. Acum, ca temă de meditaţie, îi vom prezenta un **fapt,** chiar în legătură cu „Amsterdamul".

Pe vapor, între New York şi Amsterdam, delegaţii la adunarea generală a **Consiliului Mondial al Bisericilor,** rosteau pe rând rugăciuni pentru unire. Şeful delegaţiei baptiste a înălţat, cu acest prilej, rugi fierbinţi pentru ca Dumnezeu să înţelepţească pe **„miresele lui Hristos"** pentru a ajunge la înţelegere . . .

Are Hristos mai multe „mirese"? Ori are o singură mireasă: **Biserica?** Fiindcă atunci când se vorbeşte de „mireasă", se are în vedere numai corpul mistic (viaţa în Hristos); nu societatea omenească (expresia felurită a trăirii adevărului).

R.

ÎNDREPTAR apare odată pe lună. Redacţia şi Administraţia: Dr. Flaviu Popan, München 5, Kapuzinerstraße 38. DEUTSCHLAND, US-ZONE.

Buchdruckerei Freisinger Tagblatt